

A background image showing several hands of different skin tones reaching up and holding onto a thick, mossy tree branch. The scene is outdoors with green foliage in the background.

Podpora komunitních a sociálních aktivit na území MAS Pošumaví

Případová studie 7

Spolufinancováno
Evropskou unií

Případová studie 7: Podpora komunitních a sociálních aktivit na území MAS Pošumaví

Abstrakt

Projekt Podpora komunitních a sociálních aktivit na území MAS Pošumaví reaguje na širokou škálu problémů v regionu, včetně odlehlosti některých obcí, stárnutí populace, přetížení neformálních pečujících, odlivu mladých lidí či nižší dostupnosti sociálních služeb. Projekt umožnil rozvíjet a aktivizovat místní komunity skrze podporu a činnost komunitních pracovníků. Zároveň do území přinesl inovativní prvky, mimo jiné skrze rozvoj homesharingu. Vznik nových

svépomocných skupin umožnil lépe pokrýt potřeby neformálních pečujících.

Předmět případové studie

Hlavním cílem projektu je různými způsoby **podporovat komunitní život v území**, a to s ohledem na specifické cílové skupiny. Cílem je **zabránit sociální izolaci obyvatel** a **budovat přirozené vazby** v území. Projekt dále očekává zvýšení kompetencí komunit pro samostatné fungování do budoucna, či odlehčení pečujícím rodinám. Aktivita projektu vycházejí z dlouhodobých činností v území i z nových potřeb zjištěných skrze mapování a dotazníkové šetření v území MAS.

MAS Pošumaví a její partneři

Projekt realizuje **místní akční skupina (MAS) Pošumaví**, která působí v Plzeňském kraji a tvoří ji 100 obcí. Na projektu Podpora komunitních a sociálních aktivit na území MAS Pošumaví **spolupracuje organizace Centrum pro komunitní práci Západní Čechy (CPKP)** jako partner s finanční účastí. Zapojeni jsou také další stakeholderi (odborná veřejnost, kraj, školy, obce a jejich starostové).

Synergie v rámci projektu

Takto komplexní projekt umožnil realizaci sady synergických aktivit, kdy došlo nejen k rozvoji komunitního života na menších obcích, ale také k řešení mezer v dostupnosti sociálních služeb a ke zvyšování informovanosti nejen občanů, ale také místních stakeholderů. MAS se skrze spolupráce s RoSTEAM podařilo podporovat samostatnost komunit v budoucnosti. Nově vznikaly také svépomocné skupiny tam, kde doposud chyběla větší aktivizace (např. pečující osoby). Rozvoj homesharingu navázal na potřebu doplnění služeb v sociální oblasti. Zároveň se podařilo zapojit partnery se zkušeností s realizací projektů a podařilo se tak například dále rozvíjet komunitní plánování.

Projekt se zaměřuje na tři hlavní cílové skupiny, kterými jsou **neformální pečující, sociálně vyloučené a sociálním vyloučením ohrožené osoby a veřejnost**. Konkrétní přínosy pro cílové skupiny spočívají ve zlepšení informovanosti a přímé podpory v domácnostech neformálních pečujících, vzniku a rozvoji místních komunit a mezigeneračním propojování. Přínosy shrnuje schéma níže.

Posílení přirozených vazeb a sociálního kapitálu skrze účast na komunitních aktivitách a mezigenerační propojování.

Zlepšení informovanosti a sladění povinností díky přímé pomoci v domácnostech neformálních pečujících.

Aktivizace místních aktérů a veřejnosti skrze vznik a rozvoj místních komunit, včetně svépomocných skupin a spolků.

PŘIDANÁ HODNOTA CLLD

- ▶ **Podpora komunity:** V rámci projektu je snahou podporovat rozvoj místních komunit a aktivizovat veřejnost. MAS využila metodiku komunitní práce organizace RoSTEAM Ostravské univerzity, která podpořila vstup do území a práci s komunitou v různých prostředích a obcích. Komunitní život je dále podporován skrze dobrovolnictví, mezigenerační aktivity a činnosti podporující pocit sounáležitosti obyvatel s regionem.
- ▶ **Sociální aktivity:** Projekt podporuje mimo jiné komunitní plánování sociálních služeb či vykrývání chybějících služeb, například skrze svépomocné skupiny, neformální pečující a rozvoj homesharingu. Přidanou hodnotou projektu je jeho účelnost, protože jsou jeho agendou oblasti, na které obcím standardně chybí kapacity. Důležitá je v neposlední řadě také osvěta starostů, která přispívá k rozvoji místních aktivit a služeb.
- ▶ **Budování kapacit a učící se proces:** MAS díky projektu přinesla do území nové znalosti a metody. Příkladem je spolupráce s organizacemi RoSTEAM a Děti úplňku. Díky těmto partnerstvím se v území podařilo rozšířit nové inovativní přístupy.
- ▶ **Znalost území, aktérů i realizovaných aktivit:** MAS díky projektu umožňuje zapojení drobných organizací, které by samostatně nemohly projekty realizovat. Zároveň má zkušenosti s administrací projektů a může tak podporovat zapojené partnery. V neposlední řadě zkušenost MAS umožňuje lépe dostat informace k veřejnosti a občanům, ale také realizovat aktivity na míru potřebám cílových skupin.

„Cítíme, že rodiče nás neopouští, dožadují se individuální podpory, začínáme vymýšlet další aktivity, průvodcovství pro pečující a možnost navazovat je na služby. Tímto směrem uvažujeme.“

– Zástupce realizačního týmu

- ▶ **Propojování místních aktérů:** Do jednotlivých aktivit projektu byli zapojeni místní aktéři, včetně neziskových organizací, obcí a spolků. Klíčem k úspěšné spolupráci je nalezení vhodného tématu, které zaujme místní obyvatele. To podpoří jejich účast na aktivitách, což se ukázalo na příkladu opravy místní zříceniny Prácheň. Přidanou hodnotou projektu je oproti běžným projektům v území **jeho komplexnost a šíře zapojených aktérů**. V neposlední řadě je důležitá **důvěra mezi místními aktéry**, která se díky projektu dále prohlubuje.

- V projektu se **podařilo sestavit početný a dobře spolupracující realizační tým**, který umožňuje pokrývat různé služby a aktivity a zároveň celé území MAS. Významným faktorem úspěchu projektu je spolupráce místních aktérů i orgánů MAS.
- Důležité pro zapojení místní komunity se ukázalo **téma, kterým byli lidé osloveni**. Příkladem dobré praxe je **obnovení místní zříceniny Prácheň**, kde se zapojila řada dobrovolníků, organizací i veřejnost.
- x Realizátoři si na počátku projektu museli poradit s **nízkým zájmem** o zapojení. Tento proces je náročný a zdoluhavý, vyžaduje zkušené pracovníky, kteří dokážou svými schopnostmi komunitu přesvědčit a aktivizovat.
- x Problematické bylo také **zajištění (zkušených) komunitních pracovníků**.

Abstract

The project *Support for Community and Social Activities in the LAG Pošumaví* responds to a wide range of problems in the region, including the remoteness of some municipalities, population ageing, the burden of informal caregivers, outflow of young people and limited availability of social services. The project facilitated the development and activation of local communities through the support and activities of community workers. Additionally, it brought

innovative elements to the area, such as the development of homesharing. The establishment of new self-help groups made it possible to better cover the needs of informal caregivers.

Case Study Subject

The main objective of the project is **to support community life in the area** in various ways, regarding specific target groups. The aim is **to prevent social isolation of the population** and **to build natural ties** in the area. The project also expects to increase the competences of communities for independent functioning in the future, or to relieve caring families. The project activities are based on long-term activities in the area as well as on new needs identified through mapping and questionnaire surveys in the LAG area.

LAG Pošumaví and its partners

The project is implemented by **local action group (LAG) Pošumaví**, which operates in the Pilsen Region and consists of 100 municipalities. The **Centre for Community Work West Bohemia (CPKP)** cooperates on the Support of Community and Social Activities in the Territory of the LAG Pošumaví project as a partner with financial participation. Other stakeholders are also involved (the professional public, the region, schools, municipalities and their mayors).

Synergies within the project

Such a comprehensive project enabled the implementation of a set of synergistic activities, which not only developed community life in smaller municipalities, but also addressed gaps in the availability of social services and raised awareness not only of citizens but also of local stakeholders. Through cooperation with RoSTEAM, the LAG has succeeded in supporting the autonomy of communities in the future. Self-help groups were also newly established where greater activation had been lacking so far (e.g. caregivers). The development of homesharing followed the need to supplement services in the social area. At the same time, partners with experience in project implementation were involved and, for example, community planning was further developed.

The project focuses on three main target groups, which are **informal carers, socially excluded people and people at risk of social exclusion, and the public**. Various benefits for the target groups include an improvement in awareness and direct support in informal carers' households, the creation and development of local communities and intergenerational connection. The benefits are summarized in the diagram below.

Strengthened natural ties and social capital through participation in community activities and intergenerational connections.

Improved awareness and alignment of responsibilities through direct assistance in the households of informal caregivers.

Active local stakeholders and the public through the creation and development of local communities, including self-help groups and associations.

THE VALUE ADDED OF CLLD

- ▶ **Community support:** The project includes an effort to support local communities' development and to stimulate public activity. The LAG used the methodology of community work of the RoSTEAM organization of the University of Ostrava, which supported entry into the territory and work with the community in various environments and municipalities. Community life is further supported through volunteering, intergenerational activities and activities promoting the feeling of belonging of the inhabitants to the region.
- ▶ **Social activities:** The project supports, among other things, community planning of social services or fill missing services, for example through self-help groups, informal caregivers and the development of homesharing. The value added of the project is its effectiveness, because its agenda is areas for which municipalities normally lack capacity. Finally, it is also important to educate mayors, which contributes to the development of local activities and services.
- ▶ **Capacity building and learning process:** the LAG has brought new knowledge and methods to the territory thanks to the project. An example is the cooperation with the organizations RoSTEAM and Children of the Full Moon (Děti úplňku). Thanks to these partnerships, new innovative approaches have been spread in the territory.
- ▶ **Knowledge of the territory, actors and implemented activities:** Thanks to the project, the LAG enables the involvement of small organizations that would otherwise be unable to implement the projects on their own. Similarly, the LAG possesses experience in project administration and can thus support the partners involved. Finally, this experience makes it possible to better communicate with the public and citizens, and to implement activities tailored to the needs of the target groups.

"We feel that parents are not leaving us, they are asking for individual support, we are starting to come up with other activities, guidance for caregivers and ways of linking them to the services. We are thinking in this direction."

– Representative of the implementation team

- ▶ **Connecting local actors:** Local actors, including non-profit organizations, municipalities and associations, were involved in the various project activities. The key to successful cooperation is to find a suitable topic that will engage local residents' interest. This will encourage their participation in activities, demonstrated by the restoration of the Prácheň castle ruins. The value added of the project compared to conventional projects in the area is **its complexity and the breadth of actors involved**. Finally, **trust between local actors is important**, which is further deepened thanks to the project.

- **A large and well-cooperating implementation team** was put together, which makes it possible to cover both, various services and activities, as well as the entire LAG territory. An important factor contributing to the success of the project is the cooperation between local actors and LAG bodies.
- The topic that people were approached with **proved to be important for the involvement of the local community**. An example of good practice is the restoration of the Prácheň castle ruins, where several volunteers, organizations and members of the public participated.
- x At the beginning of the project, the implementers had to deal with **low interest** in involvement. This process is demanding and lengthy, requiring experienced workers who can convince and activate the community with their skills.
- x Securing (experienced) community workers **was also problematic**.

Úvod – předmět případové studie

Projekt *Podpora komunitních a sociálních aktivit na území místní akční skupiny (MAS) Pošumaví* **reaguje na širokou škálu problémů**, se kterými se obyvatelé území potýkají. Obyvatelé žijí v odlehleém venkovském prostředí a jsou ohroženi faktory jako je demografické stárnutí populace, přetížení neformálních pečujících nebo zhoršená dostupnost sociálních služeb. Území se silně dotýká fenomén stárnutí populace, jehož efekt je umocněn stěhováním mladých lidí z venkova do větších měst. Problémem v území je také nedostupnost volnočasových aktivit, chybějící sociální kontakt a absence přirozených vazeb napříč různými věkovými kategoriemi, která je specificky znatelná u pečujících a starších osob. Z těchto důvodů je nutné dbát na preventivní opatření pro sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené osoby, osoby nacházející se v nepříznivé životní situaci a pro veřejnost, aby byla posílena prevence sociálního vyloučení a osoby byly lépe zapojeny do komunity.

„Na malých vsích se tam se ty generace nedaří spojit, daří se spíš spolupráce s Charitou, se zaměřením na seniory, ale v každé obci se to ne vždy vydaří, záleží to dle tématu. Zároveň je problematický odchod mládeže, protože bychom je chtěli podchytit, v rámci projektu nebo komunitních aktivit, aby získali hlubší vztah k místu, aby se třeba vrátili. Druhá věc je ta, že obce nejsou zvyklé žít “občansky”. Mají spolky, jsou sdružení, ale existují stále tradiční struktury z minulého režimu, objevují se i “náplavy” nebo chalupáři, což je skupina, se kterou se taky musí počítat. Proto je to složitější.“

- Komunitní pracovnice

Potřeba tohoto projektu vzešla z více směrů, jelikož aktivity reagují na více problémů a s nimi spojených potřeb. Některé aktivity mají delší historii a jsou navázané na předchozí činnosti v území. Mezi ně se řadí pomoc seniorům a mezigenerační spolupráce nebo komunitní plánování. Další aktivity jsou nové a vyvstaly z aktuálních potřeb, které byly zjišťovány pomocí mapování a dotazníkového šetření v území MAS. Příkladem těchto nově vzniklých aktivit je neformální setkávání rodičů dětí se specifickými potřebami nebo zdravotním postižením, spolupráce aktivních rodičů nebo homesharing. Na některé potřeby území reagovala výzva, která umožnila pokračování v aktivitách, jejich rozšíření a také vznik nových aktivit dle aktuální poptávky obyvatel.

„Pracuji s aktivními rodiči z Pošumaví, je to nová aktivita. Také jsem byla v roli maminky malé dcery a vnímala jsem, že rodiče se cítili izolovaně a jsou často sami. Proto mi dávalo smysl vytvářet příležitosti pro jejich socializaci, jak dětí, tak rodičů, a vytvářet bezpečný prostor pro sdílení zkušeností.“

- Komunitní pracovnice

Hlavním cílem projektu je různými způsoby **podporovat komunitní život v území**, a to s ohledem na specifické cílové skupiny. Aktivizace se týká dětí, mládeže, seniorů, neformálních pečujících nebo rodičů. Cílem těchto aktivit je **zabránit sociální izolaci obyvatel**, budovat přirozené vazby ke spoluobčanům v území, a tím také zabránit negativním efektům demografické změny, jako je samota nebo odliv obyvatel z venkova do měst. Projekt očekává, že si komunita osvojí nové kompetence a bude tak schopná na problémy reagovat samostatně, a to i po ukončení projektu. To může pomoci v situaci, kdy je zhoršená dostupnost sociálních a podpůrných služeb i informovanost o nich.

Projekt se zaměřuje na tři hlavní cílové skupiny (CS), kterými jsou neformální pečující, sociálně vyloučené a sociálním vyloučením ohrožené osoby a veřejnost.

Do CS **neformální pečující** spadají lidé poskytující péči svým blízkým osobám, které by se o sebe bez jejich pomoci nedokázaly postarat. Pečovanou osobou jsou v rámci projektu například osoby se zdravotním znevýhodněním, senioři a osoby trpící nevyléčitelnou nemocí v pokročilém nebo terminálním stádiu. Velikost této CS nelze přesně určit, dle informací MAS z roku 2020 čerpalo v území příspěvek na péči přes 3660 osob. Limitací tohoto údaje je, že ne všechny osoby jsou v domácí péči a část příspěvků, odhadem

polovina, putuje do domovů pro seniory nebo ústavních zařízení. Hlavním problémem neformálních pečujících je absence sociálního kontaktu a prostoru pro aktivity jako sebepečče nebo čas na další rodinné členy. Pečující osoby jsou mnohdy nedostatečně informované o možnostech odlehčujících a sociálních služeb a mají pouze omezené možnosti participace na trhu práce. To potvrdila také lektorka pro homesharing a adaptační průvodkyně projektu homesharing.

„Vnímám potřeby lidí, jsem pražská náplava a před 15 lety jsem byla zasažena tím, jak jinak se tady s lidmi zachází. Úroveň je jiná, mám ten kraj ráda, ale pro děti a rodiny se specifickými potřebami se nedělá nic. Homesharing se mi zalíbil, aktivita má potenciál, to byla první myšlenka. Pak se dala dohromady skupina lidí. Jako puzzle se to složilo dohromady. Spousta dobrých nápadů.“

- Lektorka pro homesharing a adaptační průvodkyně

Druhou skupinu, na kterou tento projekt cílí, jsou **osoby sociálně vyloučené a osoby sociálním vyloučením ohrožené**. Výskyt této skupiny obyvatel v rámci celkové populace v území lze sledovat pomocí indexu sociálního vyloučení. Území MAS pokrývá 99 obcí, z nichž 52 lze dle indexu považovat za rizikové. U dalších 7 obcí je index ještě vyšší a tyto obce jsou sociálním vyloučením ohrožené.

Třetí skupinou je pak **veřejnost**, běžná populace, kterou nejvíce ohrožuje problém stárnutí populace a snižování podílu osob v produktivním věku. Aktivity pro veřejnost jsou zacíleny do menších obcí, u kterých je větší riziko izolace a sociálního vyloučení. Pod veřejnost spadají osoby všech různých věkových kategorií a jejichž potřeby se podobají. Lidem v území chybí přirozené vazby a sociální kontakty, dostupné aktivity, služby i možnosti rozvoje.

Činnosti projektu pojí jeden shodný prvek, kterým je **důraz na aktivizaci komunity**. Dochází ke vzájemnému setkávání mezi občany a komunitními pracovníky, je podporováno komunitní plánování, vznikají svépomocné skupiny a jsou organizovány další aktivity podporující komunitní život v obcích. Konkrétní realizované aktivity v rámci rozhovoru shrnula také zástupkyně realizačního týmu.

„Podpora neformálně pečujících, to jsou obce Horažďovicko a Sušicko. Ta samá aktivita je v DSO Kdyňsko. Co se týče podpory neformálně pečujících, tak máme 2 svépomocné skupiny na Kdyňsku a Sušicku. Pak je tam homesharing. Pak máme partnera s finanční účastí, který se podílí na komunitním plánování v ORP Horažďovice. Máme komunitu sdružovanou pod hradem Prácheň, na Horažďovicku, pak velkou skupinu rodičů pečujících o malé děti (Kámoš), komunitní zahrada, komunita ve Strašíně, komunita v Horažďovicích zaměřeno na cílovou skupinu seniory.“

- Zástupkyně realizačního týmu MAS

Aktivity odpovídají na potřeby oslovených CS. Pro neformální pečující o děti s postižením je k dispozici **homesharing**, v rámci kterého hostitelé pravidelně přivítají dítě u sebe doma. Pečující osoba tak získá volný čas. Neformálním pečujícím v oblasti paliativní péče jsou poskytovány **konzultace v domácnostech** zaměřené na lepší zvládání péče. Služba pečujících psychicky podporuje, zároveň je učí osvojit si dovednosti jako je polohování nebo manipulace s pečovanou osobou. Neformální pečující také mají možnost zapojovat se do svépomocných skupin, kde mohou sdílet své zkušenosti. Pro prevenci sociálního vyloučení a podporu komunitního života probíhají **mezigenerační setkávání**, zároveň je s pomocí partnera projektu Centrum pro komunitní práci (CPKP) organizováno **komunitní plánování sociálních služeb**. Pro rodiče také existuje možnost zapojení se do svépomocné skupiny, je pro ně k dispozici také projekt komunitní zahrada. Příkladem úspěšného komunitního sdružování jsou aktivity spojené se zříceninou hradu Prácheň, kde dochází k zapojení komunity a dalších aktérů jako jsou školy nebo veřejnost.

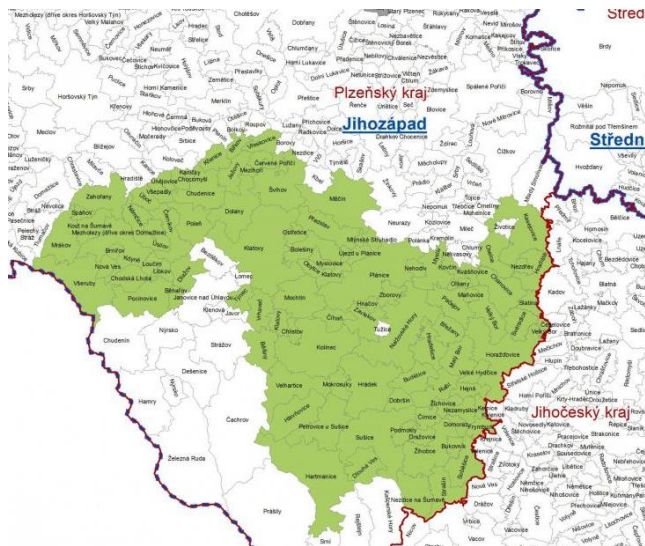

„U Práchně je vidět, že je důležité, jaké téma se zvolí. Udělali jsme dotazníky a mluvili s lidmi, zjistilo se, co lidi oslovuje. Prácheň zajímá lidi, je tam příroda, navštěvují ji turisté. Témat je hodně a lidé se s tím ztotožňují, lidé různého zaměření a generace.“

- Komunitní pracovnice

Aktivity projektu jsou realizovány od 1.2.2023 a předpokládané datum jejich ukončení je 31.1.2026. Aktivity probíhají na území MAS Pošumaví v Plzeňském kraji. Celkové způsobilé výdaje projektu činí dle rozpočtu 11 924 606 Kč.

Místní akční skupina a její partneři

sociálních aktivit na území MAS Pošumaví.

„MAS má jako většina MAS v celé ČR nejen SZP, máme různé fondy (IROP, OP TAK, OPZ) - V rámci OPZ+ podporujeme komunitní a sociální aktivity na celém území MAS Pošumaví, což sahá od ORP Domažlice po ORP Horažďovice, což jsou 4 ORP, 100 obcí. Je to asi jedna z největších MAS v celé republice. Zaměřujeme se na sociální aktivity, jako je podpora neformálních pečujících, doma nebo externě, homesharing, ten je taky důležitý. Komunit máme hodně.“

- Zástupkyně realizačního týmu

V rámci OPZ+ se MAS Pošumaví soustředí na **posílení soběstačnosti venkova** a integraci osob v nepříznivé sociální situaci zpět do společnosti. MAS se účastní **kulatých stolů** na téma komunitního plánování sociálních služeb (KPSS). V rámci mapování území také vznikly celkem **4 pracovní skupiny**, které se tematicky zabývají podporovanými oblastmi. Konkrétními tématy pracovních skupin jsou „MAS“, „senioři“, „osoby pečující“ a „děti, mládež a rodiny s dětmi“. Jako podklad pro projekt také MAS zorganizovala **dotazníkové šetření mezi starosty obcí**, aby byly zmapovány potřeby CS. MAS také iniciovala setkání se starosty v některých obcích území. Vzhledem k dobré znalosti území je MAS schopna **síťovat partnery pro spolupráci**, příkladem jsou obecní úřady, již existující spolky, poskytovatelé sociálních služeb nebo dobrovolníci. MAS také navazuje kontakty s externími odborníky, příkladem je RoSTEAM² Ostravské univerzity, jehož metodologii pro komunitní práci MAS využila.

MAS disponuje odbornými kapacitami pro práci s různými CS, členky realizačního týmu projektu mají zkušenosti s prací se seniory, pečujícími osobami nebo mládeží. Díky dlouhodobé participaci na komunitním plánování a mapování potřeb disponuje MAS také know-how v této oblasti. Zároveň z rozhovoru s realizačním týmem a pracovníky projektu vyplynula motivace dále se vzdělávat.

¹ Webové stránky MAS Pošumaví: MAS Pošumaví. *Seznam členů a zájem o členství* [online]. Dostupné z: <https://www.masposumavi.cz/o-nas-1/seznam-clenu-zajem-o-clenstvi/>

² RoSTEAM je tzv. spin-off Ostravské univerzity. Je to organizace, která přenáší znalosti z akademické sféry do praxe: <https://www.rosteam.cz/>

„Hledali jsme metody, jak vstoupit do komunit, podpořit angažovanost občanů, dobrovolnictví, komunitní spolupráci. Napojili jsme se na Nadaci Via, Nadaci Partnerství, RoSTEAM, Ostravskou univerzitu, konkrétně lidi z Fakulty sociálních studií. Díky nim jsme mohli metodiku, i když s chybami, přenášet. Učíme se to. Přes MAS jsme do komunit dostali modelové principy, které by bylo možné použít v jiných obcích i podmínkách. Dostali jsme se, máme ambici udělat brožurku, s příklady dobré praxe, netýkalo by se to jen komunitní práce, ale i KPSS, homesharingu, přišlo by nám to dobré jako základ pro další práci v novém projektu a pro ostatní, aby mohli na tom stavět i lidé, kteří nejsou zapojeni do projektu. Není to povinné, ale je to dobré.“

– Komunitní pracovnice

MAS také spolupracuje s odbornými organizacemi a experty, kteří jim pomáhají nastavovat metodologii. Kromě RoSTEAM proběhla v rámci tohoto projektu spolupráce s organizací Děti úplňku, která pomáhá dětem s poruchou autistického spektra a jejich rodičům. Pomocí metodiky *Začínáme s homesharingem* byla nastavena pravidla pro homesharing. Nastavení vhodné metodologie bylo podmínkou pro splnění cílů projektu.

„Neměli jsme problém, že by KA musela být extra komunikována nebo obhajována vůči řídicími orgány. Podmínkou byl homesharing podle metodiky, která je nyní aktualizovaná (dle organizace Děti úplňku), to jediné jsme museli splnit.“

– Zástupkyně realizačního týmu

Na projektu *Podpora komunitních a sociálních aktivit na území MAS Pošumaví* spolupracuje organizace **CPKP Západní Čechy** jako partner s finanční účastí. CPKP má četné zkušenosti a znalosti týkající se komunitního plánování v obcích, jelikož se historicky v území podílel na tvorbě střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb pro různé ORP. V roli partnera poskytuje také svou znalost území a lidí v něm, jelikož má nasíťované kontakty na obce, poskytovatele služeb i krajský úřad. Konkrétní aktivitou v projektu, kterou CPKP vykonává, je komunitní plánování v ORP Horažďovice. V této obci vznikla po této aktivitě poptávka, jelikož v Horažďovicích již byl ukončen proces komunitního plánování sociálních služeb, ale obce nemají dostatečné personální kapacity na realizaci tohoto plánu.

„Potřeba vznikla z toho, že jsme končili KPSS v roce 2022 a vytvořili jsme pro Horažďovicko plán na období 2023-2025, ale už tehdy se vědělo, že sociální odbor nemá kapacity na to ten plán naplňovat, vyhodnocovat, zjišťovat nové potřeby. Na to většinou ty odbory nemají kapacitu. Takže byla verze, že buď by se jim mohlo takto pomoci, člověkem, který by to naplňování koordinoval, nebo by ten plán skončil v šuplíku. To byla ta motivace.“

– Partner projektu

Při rozhovoru s realizačním týmem a komunitními pracovníci byli zmíněni také další stakeholdéři, jako je odborná veřejnost, kraj, školy, obce a jejich starostové. Tato partnerství však nelze ve všech případech označit jako úspěšná, například zástupci obcí nejsou zvyklí na to, že komunita aktivně vystupuje a formuluje své požadavky. Zároveň vedení obcí nekladou takový důraz na sociální problematiku nebo komunitní plánování sociálních služeb.

„Aktéři na to (aktivity) slyší víc než komunita. Někteří aktéři to podporují do chvíle, kdy cítí náklonost komunity, to jsou krajští aktéři, odborná veřejnost. Přímě starostové někdy úplně nechťejí, aby komunita ovlivňovala chod obce, cítí ochabnutí svého vlivu, mohou se toho zaleknout, že toho komunita tolik vidí. Funguje nám, když přijde třeba 20 lidí, čím víc jich je a jdou do té argumentace, tak to starosta to pak musí nějak řešit.“

– Komunitní pracovnice

„Jedním z aktérů komunitního plánování by měli být starostové obcí, což se ne vždy daří. Zároveň je to důležité aspoň u ORP, což se v Horažďovicích děje. Ale dlouhodobě to je problém, sociálně je jako poslední bod a mnohdy není na programu valné hromady, nebo až jako poslední bod, nikdo tomu nevěnuje pozornost. S tím bojujeme neustále.“

– Partner projektu

Naplňování principů LEADER, CLLD a přidaná hodnota CLLD

MAS Pošumaví se vzhledem ke své poloze (příhraničí, venkov) potýká s problémy spojenými s upadajícím komunitním životem na menších obcích a odlivem mladých lidí. Nejen na to směřoval projekt *Podpora komunitních a sociálních aktivit na území MAS Pošumaví*. Na menších obcích se v rámci území MAS nedaří propojovat generace, zároveň je potřeba podněcovat skrze komunitní aktivity vztah mladých lidí k regionu. V regionu část obyvatel tvoří nově příchozí, nebo lidé, kteří dojíždí pouze na víkendy. Lidé nejsou zvyklí se občansky či komunitně zapojovat a na obcích převládají primárně standardní spolky a sdružení. Projekt se prostřednictvím principů propojení opatření v oblasti hospodářského rozvoje venkova (LEADER) a komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD) zaměřil na řešení těchto problémů skrze:

→ Podporu komunity

V rámci projektu je snahou skrze konkrétní metody podporovat rozvoj místních komunit, a to včetně aktivizace místní veřejnosti. Cílem je podporovat rozvoj dobrovolnictví na obcích tak, aby docházelo k jejich oživení, mimo jiné skrze aktivity nad rámec spolků, které již v obcích fungují. V návaznosti na tento cíl se realizační tým propojil s řadou aktérů (např. s Nadací Via, Nadací partnerství či Ostravskou univerzitou) a rozhodli se přenášet modelové principy při rozvoji komunit v různých obcích a podmínkách. Součástí byl také vznik materiálů³ s příklady dobré praxe v kontextu komunitní práce, ale také komunitního plánování sociálních služeb či rozvoje homesharingu.

„Komunitní aktivity, aktivizace, probuzení občanů k dobrovolnictví, aby se na vesnicích dělo něco jiného než spolkový život ve spolicích, které už tam fungují – a skrze aktivity projektu probudit pocit sounáležitosti k místu, aby měli pocit, že tam patří a chtějí se tam vracet, abychom zamezili vylidňování venkova. Ale ano, stěhují se sem mladé rodiny z Prahy nebo jiných měst, (...) tak toto propojování jednotlivých generací a skupin.“

– Zástupce realizačního týmu

V rámci projektu byl rozvoj komunity podpořen různými způsoby a vznikla řada skupin napříč územím. Konkrétně vznikly například:

- **Svépomocné skupiny pro pečující o lidi se zdravotním postižením:** Tato cílová skupina je v rámci projektů často přehlížena, přestože se jedná o skupinu, která má zájem zapojovat se do aktivit a často nemá dostatečný přehled ohledně svých možností. Zároveň u této skupiny může docházet k absenci relevantních informací ze strany stakeholderů.

„Chtěla jsem sdílet jen dobré zkušenosti. V rámci přípravy primárních rodin mezi pečujícími a veřejnou správou, kteří požadují třeba statistická data z oblastí, co se týká pečujících, o koho se starají, a je tam nepochopení, že těm rodičům se mění ta situace velmi rychle. Ty potřeby se liší na základě toho, jaké potřeby má to dítě. Veřejná správa chce pevná data a čísla co se děje teď a tady, a že to bude za pár let stejné. To ale nejde, protože se to mění. Ty oblasti a pochopení se pak nesetkávají, nejde to přes přesná čísla, nejde to vyčíslit.“ V rámci přípravy primárních rodin děláme setkávání, podařilo se nám navázat spolupráci s internátem, poskytuje nám prostory, zázemí i studenty jako dobrovolníky. To je fantastické, protože je to propojení z jiné strany, kterou bych ani neočekávala.“

– Zástupci realizačního týmu

³ MAS Pošumaví. *Spolu v Pošumaví* [online]. Dostupné z: <https://www.spoluvposumavi.cz/spolu-v-po%C5%A1umav%C3%AD>

- **Skupina pro aktivní maminky v rámci tématu chráněného bydlení:** Skupiny byly podporovány ze strany realizačního týmu tak, aby dokázaly samostatně komunikovat se zástupci obcí a posouvat své záměry. V případě chráněného bydlení se například podařilo vyjednat a stanovit záměr, včetně realizace studie pro vhodné umístění chráněného bydlení. Vzniklé spolky jsou vedeny k větší samostatnosti, co se týče získávání finančních prostředků a řízení aktivit v území.
- **Zapsané spolky:** V rámci projektových aktivit vznikly také stabilizované zapsané spolky, díky čemuž je zajištěna větší udržitelnost do budoucna. Příkladem je spolek *Prácheň žije!*⁴, který vznikl se záměrem obnovení místní památky a umožnil zapojení řady dobrovolníků a propojení místních aktérů.

„Obce mezi hradem Prácheň pokrýváme v různých vrstvách, pracujeme s různými cílovými skupinami, aby to nebyla jen péče o hrad, ale to dělá 5 % nebo 10 % z těch lidí. (...) Ale ten spolek se týká udržitelnosti a aby to tam zůstalo, tak jsme potřebovali vytvořit formální skupinu, která je zapsaná, aby mohla pokračovat a mohla si sama samostatně a nezávisle žádat o zdroje.“

„To samé se pomalu děje na Sušicku, kde také vznikl zapsaný spolek a my jako rodiče si řešíme vlastní témata a pořád se to tak nějak prolíná.“

– Zástupci realizačního týmu

→ Sociální aktivity

Jak poukázal realizační tým projektu, ve všech ORP v rámci MAS probíhá komunitní plánování sociálních služeb, které poukazuje na chybějící služby v území a nedostatečnou návaznost služeb. Z tohoto důvodu se projekt zaměřil kromě podpory svépomocných skupin a podpory neformálních pečujících také na rozvinutí homesharingu.

„Líbí se mi síťování, setkávají se odborníci a profíci z různých oblastí, a pod tím projektem sekundárně zalepujeme díry v systému, které v rámci toho nikdo systémově neřeší. My to řešíme v rámci jiných činností, které děláme. A my to dokážeme propojit a dostat do projektů.“

– Partner projektu

→ Propojování místních aktérů

V rámci výše zmíněného se skrze projekt dařilo také **propojovat místní aktéry a rozvíjet spolupráci**. U jednotlivých aktivit byly zapojeny neziskové organizace, obce, spolky a další organizace. Zároveň se podařilo navázat spolupráci s krajem, který neměl o sociálních a komunitních činnostech MAS velké povědomí, což se ukázalo také u *Případové studie 1*. I v tomto případě bylo na začátku projektu potřeba vyjasnit si role mezi MAS a dalšími organizacemi v území, postupně se ovšem v průběhu realizace podařilo komunikovat a zapojovat další aktéry. Skrze zvyšování povědomí o činnosti MAS se daří měnit její vnímání jakožto konkurence a je stále více vnímána jako partner v území.

„Měla jsem obavy, aby mě nevnímali jako konkurenci, že jim chci zasahovat do jejich práce nebo je kritizovat, ale vůbec. Je to možné i proto, že 2 roky pracujeme v rámci komunity okolo zříceniny, znají nás a vědí, že nejsme konkurence nebo nebezpečí, ale partneři.“

– Zástupce realizačního týmu

⁴ **Spolek Prácheň žije!** Spolek Prácheň žije! – komunitní organizace oživující historické místo Prácheň [online]. 2024 Dostupné z: <https://www.prachenzije.cz/spolek-pracheň-žije>

Přidanou hodnotou projektu je oproti běžným projektům v území jeho **komplexnost a širší zapojených aktérů**. Výhodou MAS je znalost území, aktérů i realizovaných aktivit. Zároveň má MAS zkušenosti s administrací projektů a může tak podporovat zapojené partnery.

„Díky tomu projektu MAS vešla do podvědomí tím, co dělá, že to jsou aktivity pro lidi, nejen chodníky, střechy, dotace pro zemědělce atd. Ale je to i to know-how, které vnášíme do toho realizačního týmu, našeho vzdělání, každý jsme na něco profík a v rámci projektu to dáváme do území, to naše know-how.“

– Zástupce realizačního týmu

„Komplikovaně se hledají aktivní lidi, administrace je náročná, aby přinášeli potřebné aktivity, které nejsou řešené službami. MAS velkým projektem umožnila realizaci hrozně moc aktivit, Horažďovice, tam jeden projekt MAS řeší velkou část aktivit komunitního plánu. Není tam tolik subjektů, ale velký projekt s velkým rozsahem se dá realizovat v rámci MAS.“

– Partner projektu

Zároveň MAS umožňuje **zapojení drobných organizací**, které by samostatně nemohly projekty realizovat a propojovat se s dalšími organizacemi či aktéry. Důležitý je tedy lidský rozměr, který díky důvěře oslovuje i ty, kteří by se jinak báli nebo nechtěli zapojit.

„MAS dává příležitost i těmto lidem se zapojit, to mi přijde jako super. I když jsou ty aktivity na začátku, tak to je skvělé.“

„Lidé mají obavy z úředníků a institucí, MAS dává možnost podělit si starosti a nebýt souzen/posuzován úředníkem. To je důležité. Lidé se na nás obracejí, a to dává smysl, takto realizovat projekty.“

– Zástupce realizačního týmu

V neposlední řadě zkušenost MAS umožňuje **lépe dostat informace k veřejnosti a občanům**. Komunikační aktivity a public relations (PR) jsou důležitou součástí propagace aktivit a umožňují nejen zvyšovat informovanost, ale také měnit smýšlení stakeholderů ohledně důležitosti těchto aktivit.

Výše uvedené poukazuje na synergie v rámci takto komplexního projektu, kdy došlo nejen k rozvoji komunitního života na menších obcích, ale také k řešení mezer v rámci dostupnosti sociálních služeb a ke zvyšování informovanosti nejen občanů, ale také místních stakeholderů. Využití konkrétních metod pro vstup do komunity umožnilo podpořit jejich samostatnost do budoucna. Nově vznikaly také svépomocné skupiny tam, kde doposud chyběla větší aktivizace (např. pečující osoby). Rozvoj homesharingu navázal na potřebu doplnění služeb v sociální oblasti. Zároveň se podařilo zapojit partnery se zkušeností s realizací projektů a podařilo se tak například dále rozvíjet komunitní plánování.

Projekt byl pilotní realizací aktivit v takovémto rozsahu, proto nedocházelo k propojení s dalšími intervencemi v rámci OPZ+. Vzhledem k zapojení partnerů a různých aktérů je ovšem projekt komplementární s dalšími aktivitami v území a navazuje na předchozí projekty a aktivity. Partnery se podařilo dále zapojit do pracovní skupiny MAP. Zároveň je předpokládán navazující projekt MAS a již nyní jsou v návaznosti realizovány další aktivity. Podpořena byla hra, která zapojila dobrovolníky, veřejnosti i místní školu. Dále proběhla kampaň zaměřená na vyčištění Práchně se zapojením MAS. Na podporu komunit bude nově realizován projekt *European Solidarity Corps*, který umožní rozšířit portfolio aktivit. Zapojení aktéři dělají další projekty, veřejné sbírky a vzdělávají komunity. Synergie probíhají také skrze spolupráci s dalšími MAS, díky které dochází také ke sdílení dobré praxe a zkušeností. Co se týče aktivit započatých projektem, daří se na aktivity napojovat další skrze poptávku zapojených osob.

Pro tento projekt byla přijata nová projektová manažerka, která má v rámci MAS zkušenost pouze s tímto konkrétním projektem. To je rozdílný přístup oproti některým dalším MAS, kde jsou zaměstnanci zapojeni v rámci dalších činností, včetně administrace dotačních programů. Z tohoto důvodu nebylo možné zhodnotit

rozdíly v rámci modelu realizace vlastního projektu a přerozdělování prostředků. MAS Pošumaví realizuje například MAP či projekt podpořený z operačního programu Technická pomoc (OPTP) a dále přerozděluje finanční prostředky, včetně Nové zelené úsporám Light (NZÚ Light).

„V jiných MAS vidím, že mají manažeři více aktivit a operačních programů, tak ta znalost MAS je někde jinde. Já jsem si to musela prošlapat a zjišťovat, což bylo časově náročné, protože to bylo "pole neorané" v této oblasti. Na druhou stranu mi to dalo svobodu, že jsem si to mohla udělat sama po svém. Jsem zaměstnanec přímo na toto, výzvy IROP a další mě mĭjí.“

– Zástupce realizačního týmu

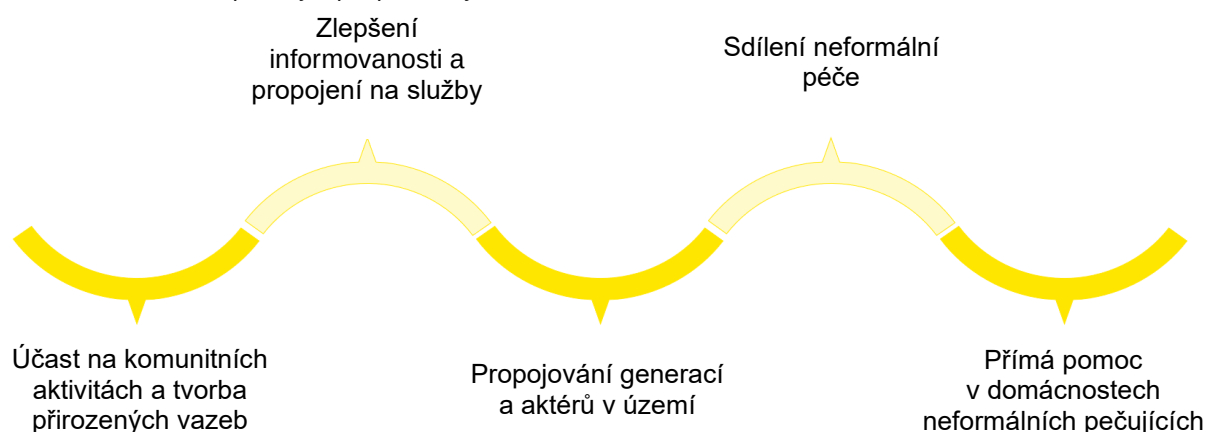
Projekt tak přináší úplně nové aktivity a oblasti zaměření v rámci MAS. Oproti předchozí *Případové studii 1* je možné pozorovat rozdíly v přístupu vedení MAS, kdy je potřeba přínos a výsledky projektu prezentovat také vůči orgánům MAS.

Přínosy pro cílové skupiny – naplňování akčního plánu OPZ+ a strategie CLLD

Očekávané přínosy

V době zahájení projektu byly očekávány různé přínosy pro každou z vybraných CS. U veřejnosti mělo dojít k lepšímu zapojování do komunitního života a navazování kontaktů se spoluobčany různých věkových skupin. Tvorba této přirozené komunity s sebou nese možnosti řešit problémy a potřeby samostatně bez zásahu obce, a to na základě pomoci v rámci komunity. Smysl tohoto opatření tedy spočívá v prevenci sociálního vyloučení a předávání kompetencí přímo do komunity, aby byla schopná v aktivitách pokračovat i po ukončení projektu. Očekávané přínosy pro skupinu neformálních pečujících byly především odlehčení při péči, aby si mohli udělat čas také na sebe, své další povinnosti a potřeby nebo odpočinek. Sdílení péče s sebou nese možnost lepšího sladění různých povinností, které jsou na pečující kladeny. Projekt také předpokládal rozšíření jejich znalostí a informovanosti díky zapojení do svépomocných skupin a návštěvě terénních pracovníků v domácnostech pečujících.

Schéma 1: Dosažené posuny u podporovaných účastníků z CS

Dosažené přínosy

U zapojených CS se podařilo dosáhnout posunu, což v rozhovorech potvrdili zástupci cílové skupiny, realizační tým i komunitní pracovníci. Jednotlivé aktivity tak plní svůj účel a daří se jim podporovat ohrožené CS. Pozitivní zkušenost sdílela **neformální pečující, jejíž dcera využívá homesharing**. Pozitivní přínos spočívá v tom, že byla vytvořena aktivita přímo přizpůsobená pro děti s postižením, protože takových aktivit dle respondentky v území mnoho není. Homesharing dává rodině, a především pečující osobě odlehčení a čas sám pro sebe, zároveň zpestřuje program i dítěti, které si takto může vyzkoušet kontakt s osobou mimo svou rodinu. U homesharingu je důležité, aby si nový hostitel rozuměl s dítětem a aby se vzájemně naplnila očekávání. To se u oslovené respondentky a její dcery povedlo.

„Využíváme službu homesharing. Dozvěděli jsme se o ní skrze Ranou péči. Služba pomáhá naší dceři trávit čas a fungovat v nějakém novém prostředí. Homesharing jakoby otevře nový prostor, kde dcera může fungovat. (...) Pro dceru jde hlavně o to, že poznává nové prostředí, dostává se do něj, a tím pádem není tolik fixovaná na mě jako maminku. Otevíráme jí možnost, aby se do budoucna nebála být i s cizími lidmi. Není jen v uzavřeném prostoru, což jí otevírá možnost být s někým jiným. Čas pro dceru je důležitý, ale program rodiny a veškerý čas jí nemůže být uzpůsobený. Například ostatní děti se chtějí naučit bruslit a lyžovat, dcera to neumí a vzhledem ke svému postižení se to nikdy nebude schopná naučit. Proto se takto můžeme přizpůsobit, dcera je z asistentky nadšená.“

– Neformální pečující podpořená projektem

Díky koordinačním aktivitám a pořádání akcí se daří lépe sítovat potřebné osoby na sociální služby. Příkladem je setkávání pro neformální pečující, kde jsou sdíleny informace a komunitní pracovníce radí ohledně možných služeb a jejich využití. O tuto zkušenost se s námi podělila pečující o syna s autismem, která se na akci dozvěděla o službě Jdeme dál. Pečující sama nemohla najít žádnou dostupnou službu, která by mohla jejího syna podpořit, proto byl syn odkázán pouze na péči v rodině. To se ale díky konferenci a kontaktu s komunitní pracovnící projektu změnilo a tuto službu teď její syn aktivně využívá.

„Byla jsem na konferenci v Klatovech, jednalo se o téma autismus, tam jsem jela asi 2 roky zpátky. Na té konferenci jsem oslovila paní komunitní pracovníci a službu Jdeme dál. Tuto službu teď využívá můj autistický syn a jezdí tam. Paní nám dokázala zprostředkovat tu službu. (..) Předtím se nám nedařilo sehnat žádnou službu v okolí, byli jsme na mrtvém bodě a odkázáni na péči v rodině. Syn nemohl být na střední škole z důvodu epilepsie, dostal důchod z mládí a do týdenního stacionáře jej nechťeli. Takže byl doma. Služba pomohla. Ta služba je jednou za týden v Plzni, jezdí tam sám vlakem.“

– Neformální pečující podpořená projektem

Poskytování služeb přímo v domácnostech neformálních pečujících, kteří se **starají o své nemocné blízké**, se také potvrdilo jako přínosné. Díky službě si jsou pečující jistější o vhodnosti poskytované péče a mohou si osvojit nové dovednosti za pomoci odborné pracovníce. Podpora je poskytována zdarma a pečujícím umožňuje lépe péči zvládat.

V neposlední řadě jsou přínosné také komunitní aktivity. V území je příkladem dobré praxe spolek okolo zříceniny hradu Prácheň s názvem *Prácheň žije!* Tento spolek vzešel z tematické skupiny.

„Obce mezi hradem Prácheň pokrýváme v různých vrstvách, pracujeme s různými CS, aby to nebyla jen péče o hrad, ale 5 % nebo 10 % z těch lidí to dělá. Snažili jsme se vytvořit „bubliny“ komunit – RoSTEAM to nazývá pracovní tematické skupiny – to už je teď spolek, který si jede svou cestou. Ale máme tematické skupiny seniorů a další. Ale ten spolek se týká udržitelnosti a aby to tam zůstalo, tak jsme potřebovali vytvořit formální skupinu, která je zapsaná, aby mohla pokračovat a mohla si sama samostatně a nezávisle žádat o zdroje.“

– Komunitní pracovníce

Spolek znamená velký posun pro komunitní život v území, protože organizuje akce pro veřejnost, zapojuje dobrovolníky a vytváří aktivity. Příkladem je tvorba pátrací hry a zapojení místní školy, organizace akce Uklidme Česko nebo různých tematických besed. Na Práchni se také organizují prohlídky týkající se historie, archeologie nebo botaniky. Tyto prohlídky jsou zpoplatněné, na území dovedou turisty a zároveň jsou pro spolek výdělečné. Také aktivizují členy komunity k činnosti a starosti o své okolí, daří se zapojovat i další aktéry v území.

„Podpora dalších aktérů je důležitá, třeba hotel, který nás tu nechává setkávat, nebo lidi, kteří nás podporují. Lidí, kteří se nějak nabalují, je spousta. Výběr tématu je nejdůležitější, ta zřícenina Prácheň je nosná. Co všechno je Prácheň? Pěvecká skupina, zemědělské družstvo, je to pojem. Z Práchně je jeden ze základních kamenů Národního divadla, zůstalo to tady. Děti se s tím také ztotožňují. Líbí se mi, že děti ve školách se učí říkanky, děti taky zpracovaly animované pověsti. Spolupráce byla i se SŠ typografický design, požádali jsme je o vytvoření designu, udělali z toho praktickou maturitní práci, pozvali nás, když ty děti maturovaly. To bylo hezké, můžeme je teď použít do propagačních materiálů.“

- Členka spolku Prácheň žije!

Některé aktivity podpořily komunitní život, i když oslovily jinou cílovou skupinu, než bylo původně očekáváno. Příkladem je komunitní zahrada, kde se místo zamýšlených rodin s dětmi účastní spíše jiné

skupiny, například seniorky nebo různé organizace. Rodiče se ale podařilo zapojit do dalších aktivit, jako je setkávání aktivních rodičů v Pošumaví.

„Na první setkání komunitní zahrada nikdo nepřišel, i když jsme to zveřejnili. To bylo takové nehezké. Časem se ta komunita vytvořila a posbírala. Původně to bylo pro rodiny s dětmi, abychom je vytáhli z paneláku, protože to je ve městě, ale to se zatím nedaří. Zapojují se jiní členové, třeba organizace, které ten prostor využijí pro své aktivity nebo výuku, přidaly se nějaké seniorky, ale rodiny nechodí stále.“

- Komunitní pracovnice

Realizací aktivit v projektu se celkově podařilo dosáhnout většiny cílů stanovených v Akčním plánu (AP) OPZ+. Pro veřejnost AP OPZ+ obsahoval dvě opatření. Těmi jsou podpora komunitního života v obcích a podpora komunitního plánování a plánování sociálních služeb. Komunitní život v obcích byl podpořen řadou aktivit, vznikl prostor pro setkávání, zprostředkování kontaktů a podporu sousedských vztahů. Úspěch zaznamenala rodičovská skupina. Co se týká komunitního plánování, to je podporováno díky partnerovi CPKP, a to v ORP Horažďovice. V dalších obcích také probíhá komunitní plánování, ale vzhledem k chybějícím kapacitám se nedaří naplnit jeho plný potenciál. V některých obcích pokulhává také spolupráce se starosty.

„Ve všech ORP je komunitní plánování sociálních služeb, ale ve všech přesto víme, že komunitní setkání poukazují na chybějící služby, nemáme návaznost, jsou díry, je třeba s tím něco dělat.“

- Členka realizačního týmu projektu

„Jedním z aktérů komunitního plánování by měli být starostové obcí, což se ne vždy daří.“

- Zástupkyně partnera projektu

U neformálních pečujících bylo v AP OPZ+ stanoveno opatření podpora neformální péče a podpora vzájemného sdílení. Cíle této aktivity lze hodnotit jako úspěšné, jelikož se podařilo zavést homesharing, podporovat neformální pečující v jejich přirozeném prostředí, v jejich domácnosti, a učit je novým dovednostem a způsobům péče. Také svépomocné skupiny umožnily, aby pečující sdíleli své zkušenosti a propojili se s dalšími službami.

„Bude to rok a mohla bych ho dát do LDN, ale pokud se o něj můžu postarat, tak to udělám. (...) Ta sestra řekla, že pokud by to šlo, tak by jednou týdně chodila a kontrolovala, co se dá vylepšit. Byla by velkou pomocí, jsme v takovém udržovacím režimu.“

- Neformální pečující podpořená projektem

Zkušenosti z realizace

Tato kapitola je rozdělena do dvou částí, konkrétně shrnuje **faktory důležité pro úspěšnost projektu a bariéry/ problémy**, které byly uváděny jednotlivými aktéry. Cílem kapitoly je na jedné straně shrnout příklady dobré praxe, které mohou být užitečné pro další realizátory projektů a na straně druhé shrnout oblasti, na které je potřeba se zaměřit v rámci další implementace výzvy.

FAKTORY ÚSPĚCHU

Realizační tým

V projektu se podařilo sestavit početný a dobře spolupracující realizační tým, který umožňuje pokrývat různé služby a aktivity a zároveň celé území MAS, které zahrnuje 100 obcí. Komunitní pracovníci znají místní specifika a celkově realizační tým dokázal oslovit velké spektrum aktérů.

Spolupráce a komunikace

Významným faktorem úspěchu projektu je spolupráce místních aktérů i orgánů MAS. Ochota spolupracovat byla důležitá pro nastartování komunitních aktivit, MAS se aktivně snažila propagovat své činnosti a síťovat různé aktéry včetně veřejnosti. Přestože zapojení komunit se ukázalo jako náročné, již nyní je v projektu možné pozorovat úspěšné příklady dobré praxe, jako u nově zapsaného spolku Prácheň žije!. MAS se mimo jiné osvědčilo propojení různých organizací, využívání metod pro práci s komunitou i výběr vhodného tématu, které v lidech probudí pocit sounáležitosti s územím (viz dále).

Téma

Důležité pro zapojení místní komunity se ukázalo téma, kterým byli lidé osloveni. Na příkladu Práchně se například zjišťovalo (skrze rozhovory, dotazníkové šetření), co lidi zajímá a jaké téma v komunitě rezonuje.

„U Práchně je vidět, že je důležité, jaké téma se zvolí – R5 udělala dotazníky a mluvila s lidmi, zjistila, co lidi oslovuje. Prácheň zajímá lidé, je tam příroda, navštěvují ji turisté. Témat je hodně a lidé se s tím ztotožňují, lidé různého zaměření a generace.“

– Zástupce spolupracující organizace

V případě venkovských či periferních oblastí je sounáležitost s územím a podpora sociálního kapitálu důležitou podmínkou pro aktivizaci komunit. Rozvoj místní identity může napomoci k nastartování nových aktivit s mezigeneračním přesahem. To se ukázalo i u zmíněné Práchně, kde se postupně zapojovali další dobrovolníci a na původní záměr obnovit místní památku se napojily další aktivity spojené například s realizací prohlídek.

Podpora ministerstva a výzva na téma komunity

Kvitována byla také podpora ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) a vstřícnost v rámci výzvy 008. Zástupci realizačního týmu uvedli, že vnímali snahu zástupců ministerstva přemýšlet nad tématem, což se projevilo mimo jiné v návštěvě území. Dále byla vyzdvihnuta podpora

tématu, které je důležité, ovšem společně například s dobrovolnictvím či spolu-péčí o veřejný prostor, bývá opomíjeno.

BARIÉRY/ PROBLÉMY

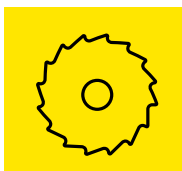

Zapojení komunity a aktérů

Především na začátku projektu se realizační tým potýkal s nízkým zájmem komunit zapojit se v rámci dění regionu. Podle respondentů se jedná o náročný a zdlouhavý proces, který vyžaduje mnoho vyjednávání (např. i se starosty obcí, s nestátními neziskovými organizacemi (NNO)) a zkušené pracovníky. V některých případech přišel zájem veřejnosti až později a zpočátku neměly aktivity úspěch. Příkladem je vytvořená komunitní zahrada, kam na první setkání nikdo nepřišel a zájem místních aktérů přicházel až postupně.

Také zajištění vhodných komunitních pracovníků bylo pro realizační tým náročné, jelikož daná pracovní pozice vyžaduje specifické dovednosti a znalost daného území. Do budoucna by bylo vhodné podporovat vzdělávání komunit, aby dokázaly v aktivitách pokračovat i bez projektů a aby si dokázaly samostatně získávat finanční zdroje.

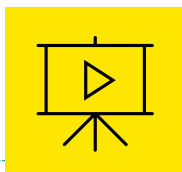
Co se týče místních aktérů, nejméně se dařilo zapojovat místní lékaře, kteří často nevnímají důležitost sociální oblasti jejich pacientů. Tato skupina je nesnadno dosažitelná i v rámci jiných projektů, a to i vzhledem k jejich časovému vytížení. V případě NNO je pro MAS důležité na začátku vymezit rozsah aktivit a kompetencí tak, aby nedocházelo k nepochopení mezi již zaběhlými organizacemi v území. Naopak poměrně dobře se dařilo zapojovat vedení obcí. I zde jsou ovšem problémem kapacity, které se projevují například v udržitelnosti aktivit. Komunitní plánování v jednom z místních ORP tak zajišťuje partner projektu.

Stabilizace a nastavení projektu

Na začátku projektu se realizační tým zaměřil na stabilizaci aktivit. Vzhledem k zaměření projektu na měkké aktivity bylo potřeba vykomunikovat rozsah a formát spolupráce s komunitami, ale také nastavit nový přístup homesharingu (především vydefinování, které osoby mohou být podpořenými osobami). V projektu vystávaly byrokratické komplikace spojené například s pojišťováním osob účastnících se realizovaných akcí, či seznámení se s monitoringem v rámci informačního systému konečného příjemce (ISKP).

Obecně bylo ovšem nastavení výzvy a přístup řídicího orgánu hodnoceno jako vstřícné. Nebyly identifikovány problémy v komunikaci, naopak byl vyzdvížen partnerský přístup při řešení jakýchkoliv potřeb. Dochází také ke spolupráci s národní sítí MAS, díky které jsou realizovány workshopy, konference a semináře na podporu jednotlivých témat.

Finanční prostředky na propagaci aktivit

Do budoucna by realizační tým projektu uvítal více finančních prostředků na PR aktivity, které jsou stěžejní pro informovanost a motivaci aktérů. Díky

prezentaci aktivit a výsledků projektů je možné ovlivňovat smýšlením místních aktérů a tím je lépe zapojovat.

Seznam zkratek

Zkratka	Pojem
AP	Akční plán
CLLD	Community led local development / komunitně vedený místní rozvoj
CPKP	Centrum pro komunitní práci
CS	Cílová skupina
ČR	Česká republika
DSO	Dobrovolný svazek obcí
Evaluace, Projekt, Zakázka	Evaluace výzvy Podpora komunitně vedeného místního rozvoje (1) OPZ+
ISKP	Informační systém konečného příjemce
IROP	Integrovaný regionální operační program
KPSS	Komunitní plánování sociálních služeb
LDN	Léčebna dlouhodobě nemocných
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale / Propojení opatření v oblasti hospodářského rozvoje venkova
MAS (LAG)	Místní akční skupina (Local Action Group)
MPSV, Zadavatel	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NNO	Nestátní nezisková organizace
NZÚ Light	Nová zelená úsporám Light
OP TAK	Operační program Technologie pro konkurenceschopnost
OPTP	Operační program Technická pomoc
OPZ	Operační program Zaměstnanost
OPZ+	Operační program Zaměstnanost plus
ORP (MEP)	Obec s rozšířenou působností (Municipality with Extended Power)
PR	Public relations
PRV	Program rozvoje venkova
SŠ	Střední škola
SZP	Společná zemědělská politika
Zpráva	Závěrečná zpráva Evaluace výzvy Podpora komunitně vedeného místního rozvoje (1) OPZ+